

**ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobce: O. A., zastoupeného Mgr. Monikou Ipserovou, advokátkou v Pardubicích, Sladkovského 505, proti žalovanému: Ministerstvo vnitra, Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 4. 2005, čj. OAM-3622/VL-07-C09-2004, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích ze dne 5. 10. 2005, čj. 52 Az 7/2005 - 25,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích ze dne 5. 10. 2005, čj. 52 Az 7/2005 - 25, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 22. 4. 2005, čj. OAM-3622/VL-07-C09-2004, žalovaný neudělil žalobci azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a současně rozhodl, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu.

Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, a zároveň požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů. Krajský soud usnesením ze dne 5. 10. 2005, čj. 52 Az 7/2005 - 25, odmítl podle § 37 odst. 5 s. ř. s. žalobu a současně zamítl žádost o ustanovení zástupce.

Žalobce (stěžovatel) brojil proti usnesení krajského soudu kasační stížností. Namítl, že krajský soud pochybil, když nerozhodl o návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce před tím, než stěžovatele usnesením ze dne 22. 8. 2005, čj. 52 Az 7/2005 - 20, vyzval k odstranění vad žaloby. Krajský soud rozhodoval o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce současně s odmítnutím žaloby. Rozhodnutí odůvodnil tím, že ustanovení zástupce není k ochraně práv stěžovatele třeba, neboť vzhledem k zásadě koncentrační a dispoziční (ve smyslu § 75 odst. 2 a § 71 odst. 2 s. ř. s.) by soud nemohl přihlížet ani k doplnění podání ustanoveným zástupcem. Takové odůvodnění je ovšem v rozporu s postupem krajského soudu, který následně stěžovatele vyzval k doplnění žaloby (mj. o žalobní body a o důkazy prokazující žalobní tvrzení). Přitom právě ustanovený zástupce mohl po výzvě soudu žalobu doplnit a ta pak nemusela být odmítnuta. Krajský soud tak svým postupem zkrátil stěžovatele na jeho právech. Dále je třeba dodat, že přes neexistenci právního nároku na ustanovení zástupce má stěžovatel právo podat proti rozhodnutí o jeho žádosti opravný prostředek. V poslední řadě stěžovatel namítl, že žaloba byla způsobilá věcného přezkumu i bez jejího doplnění, k němuž byl soudem vyzván a navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že ani po doplnění kasační stížnosti nejsou námitky stěžovatele směřující do rozhodnutí žalovaného skutkově podložené a jsou z tohoto důvodu nepřezkoumatelné. K námitkám uplatněným proti usnesení krajského soudu a jeho procesnímu postupu se žalovaný nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatel chráněn před důsledky usnesení krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku; takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně). Ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Kasační stížnost je důvodná.

Z připojených spisů vyplývají následující skutečnosti: rozhodnutí žalovaného bylo stěžovateli doručeno dne 11. 5. 2005. Žaloba byla podána osobně dne 17. 5. 2005, součástí žaloby byla i žádost o ustanovení zástupce z řad advokátů. Krajský soud zaslal stěžovateli formulář (potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech), s výzvou, aby jej ve lhůtě jednoho měsíce od doručení zaslal zpět soudu řádně vyplněný. Výzva byla stěžovateli doručena dne 14. 7. 2005. Stěžovatel ve stanovené lhůtě (ani později) své majetkové poměry soudu nedoložil. Krajský soud poté doručil stěžovateli vyjádření žalovaného k žalobě, poučení ve smyslu § 8 s. ř. s. a zejm. shora uvedené usnesení ze dne 22. 8. 2005, kterým stěžovatele podle § 37 odst. 5 s. ř. s. vyzval, aby ve lhůtě dvou týdnů od doručení doplnil žalobu v souladu s § 71 odst. 1 s. ř. s. Usnesení bylo stěžovateli doručeno dne 13. 9. 2005. Stěžovatel ve stanovené lhůtě (ani později) žalobu požadovaným způsobem nedoplnil.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval kasační stížností ve vztahu k výroku II. napadeného usnesení, kterým krajský soud zamítl návrh stěžovatele na ustanovení zástupce.

Nejvyšší správní soud již v minulosti vyslovil, že rozhodnutí o ustanovení zástupce účastníku řízení k ochraně jeho zájmů není rozhodnutím, jímž se pouze upravuje vedení řízení, a proto je proti tomuto rozhodnutí kasační stížnost přípustná (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, čj. 1 Azs 5/2003 - 47, publikovaný pod č. 108/2004 Sb. NSS).

Nejvyšší správní soud - po konstatování přípustnosti kasační stížnosti ve vztahu k výroku II. napadeného usnesení - se touto stížností zabýval věcně a posoudil stěžovatelem uváděné kasační důvody.

Stěžovatel především zpochybňoval právní závěr krajského soudu, že ustanovení zástupce k ochraně práv stěžovatele není třeba, neboť vzhledem k zásadě koncentrační a dispoziční (ve smyslu § 75 odst. 2 a § 71 odst. 2 s. ř. s.) by soud nemohl přihlížet k případnému doplnění podání stěžovatele, vyhotovenému soudem ustanoveným zástupcem.

Nejvyšší správní soud již ve svém rozsudku ze dne 26. 2. 2004, čj. 6 Azs 19/2003 - 45, publikovaném pod č. 492/2005 Sb. NSS, judikoval, že rozhoduje-li soud o návrhu na ustanovení zástupce účastníka řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 35 odst. 7 s. ř. s.), zabývá se komplexně tím,

zda je takového zastoupení třeba k ochraně práv tohoto účastníka řízení. Založí-li své rozhodnutí o zamítnutí návrhu pouze na tom, že v daném řízení není zastoupení podle zákona povinné a v důsledku zásady koncentrační nelze žalobní body již podané žaloby rozšiřovat, zatěžuje řízení vadou spočívající v neúplně zjištěném skutkovém stavu věci [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí; Nejvyšší správní soud proto takové rozhodnutí ke kasační stížnosti účastníka řízení zruší (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud dále poukazuje na ustanovení § 35 odst. 7 věta třetí s. ř. s. (ve znění účinném v rozhodné době), podle kterého platí, že požádá-li návrhovatel o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení.

Dnem, který v souladu s § 32 odst. 1 zákona o azylu určil počátek běhu lhůty pro podání žaloby, byl 11. 5. 2005. Stěžovatel současně s podáním žaloby požádal dne 17. 5. 2005 o ustanovení zástupce. Lhůta pro podání žaloby, resp. pro její rozšíření ve smyslu § 71 odst. 2 s. ř. s., proto v souladu s § 35 odst. 7 věta třetí s. ř. s. od 17. 5. 2005 neběžela.

Nejvyšší správní soud proto shledal kasační stížnost ve vztahu k druhému výroku napadeného usnesení důvodnou.

Nejvyšší správní soud dále přikročil k posouzení kasační stížnosti ve vztahu k výroku I. napadeného usnesení, kterým krajský soud odmítl žalobu.

Stěžovatel vytýkal krajskému soudu, že rozhodl o jeho návrhu na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě až při rozhodování o odmítnutí žaloby, čímž stěžovatele zkrátil na jeho právech. V důsledku nesprávného postupu ohledně žádosti o ustanovení zástupce pak krajský soud nesprávně rozhodl o odmítnutí žaloby pro nedostatek zákonných náležitostí, které nebyly ani k výzvě soudu doplněny.

Nejvyšší správní soud již ve svém rozsudku ze dne 14. 4. 2005, čj. 4 Azs 72/2004 - 80, publikovaném pod č. 607/2005 Sb. NSS, judikoval, že nepředloží-li krajský soud k rozhodnutí kasační stížnost proti usnesení, jímž byla zamítnuta žádost žalobce o ustanovení advokáta, a nařídí a provede jednání, je řízení zatíženo vadou, která může mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Takový postup popírá právo na právní pomoc (čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).

Obdobné závěry lze vztáhnout i k posuzované věci, neboť krajský soud rozhodl o návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce až při rozhodování o odmítnutí žaloby. Tím, že o ustanovení zástupce stěžovateli nebylo rozhodnuto dříve, byl stěžovatel zkrácen na svých právech a bylo popřeno jeho právo na právní

pomoc (čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Přitom právě doplnění náležitostí žaloby na výzvu soudu vyhotovené soudem ustanoveným zástupcem stěžovatele mohlo být procesně zásadní a mohlo vést k věcnému projednání žaloby. V této souvislosti Nejvyšší správní soud připomíná, že lhůta pro podání žaloby, resp. pro její rozšíření ve smyslu § 71 odst. 2 s. ř. s., se v souladu s § 35 odst. 7 věta třetí s. ř. s. stavěla dnem podání žádosti o ustanovení zástupce (tj. dnem podání žaloby). Řízení před krajským soudem je tak zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. V posuzovaném případě, kdy byla žaloba krajským soudem odmítnuta, se jedná o stížní důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., neboť tento důvod je ve vztahu k důvodům podle písm. a) až d) téhož ustanovení důvodem speciálním. Rozhodnutí o odmítnutí návrhu je nezákonným podle uvedeného písmena i tehdy, když je rozhodnutí krajského soudu stíženo vadou odpovídající § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost důvodnou i ve vztahu k výroku I. napadeného usnesení.

Již nad rámec nutného odůvodnění Nejvyšší správní soud stručně podotýká, že nesdílí názor žalobce o způsobilosti žaloby k věcnému přezkumu i bez jejího doplnění, k němuž byl soudem vyzván.

Nejvyšší správní soud připomíná, že ustanovení § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. žalobci ukládá povinnost uvést v žalobě konkrétní (tj. ve vztahu k žalobci a k projednávané věci individualizovaná) skutková tvrzení a (v témže smyslu) konkrétní právní argumentaci, přičemž musí být zřejmé, z jakých důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné (srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2005, čj. 2 Azs 92/2005 - 57, publikovaný pod č. 835/2006 Sb. NSS). Prostý výčet paragrafů správního řádu, které měly být v řízení před žalovaným porušeny, případně jejich parafrázi bez jakékoli specifikace, nelze považovat za žalobní bod (právní důvod). Soud není povinen ani oprávněn sám vyhledávat možné nezákonnosti správního aktu a nepostačí proto, vytýká-li žaloba obecně, že zákon byl porušen a pouze v obecné rovině odkazuje k zákonným ustanovením, nebo vytýká-li, že řízení bylo vadné, aniž by zároveň poukazovala na konkrétní skutečnosti, z nichž je takové tvrzení dovozováno (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2005, čj. 8 Azs 52/2005 - 56,¹ a ze dne 22. 4. 2004, čj. 6 Azs 22/2004 - 42²).

Nejvyšší správní soud shledal přezkoumávané stížní námitky důvodnými, proto usnesení krajského soudu podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil a věc

¹ <http://www.nssoud.cz/anonym.php?ID=3853>

² <http://www.nssoud.cz/anonym.php?ID=5065>

vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Krajský soud je vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. července 2006

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu